

GOD IN VERSCHILLENDE GEDAANTEN

LES IV.

WAT IS GOD?

Ik vind dat we toch nog een punt hebben dat bij God in Frankrijk of elders te pas komt: wat is God.

Als wij kijken door de eeuwen heen, dan zijn er heel wat verschillende godsvoorstellingen onder de mensen geweest. Als we nagaan wat al die verhalen inhouden, dan komen we tot de conclusie: ze zijn eigenlijk een bemanteling van onkunde.

Nu weet u dat religies op deze wereld een heel luide stem plegen te hebben. Bij mij rijst dan de vraag: Waarom zouden zoveel mensen met zoveel overtuiging luidkeels spreken over iets waar ze niets van af weten? Het enige antwoord dat ik daarop kan vinden is, dat bij de meeste mensen de neiging bestaat om met zeer grote overtuiging een oordeel uit te spreken over zaken waar ze niets van af weten. Dat kunnen we voortdurend zien in de politiek, in de economie en overal waar je met mensen te maken krijgt.

Als ik mij afvraag: wat is God, dan kom ik tot een aantal veronderstellingen. In de eerste plaats: Alles is er. Het moet ergens vandaan komen. Als het nergens vandaan was gekomen, dan zou het nog veel gekker zijn. Dus: er zal een God zijn.

Wat is die God? Ik weet daar geen van af. Want iedereen, die denkt dat hij weet wat God is, wat God wil, maakt van God een mens. Dat is wel heel duidelijk, als we kijken in de verschillende landen op deze wereld.

God, voor zover hij nog wordt erkend in Rusland, zou eigenlijk lid van het partijpresidium moeten zijn.

In de Ver. Staten is God de rechtvaardiging van het gedrag van het gouvernement. In Frankrijk is God iemand die je aanroept, als je niemand anders kunt vinden om je te helpen. In Duitsland is God de ijzeren wet die wij volgen. In Engeland is God een Engelsman die verheven is tot de allerhoogste functie. Je vraagt je af: waarom vermenselijkt men God? Er zijn zoveel van die dingen waarover ik werkelijk verbaasd ben.

Onze God is een toornige God. Wel potverdorie, waar moet de man boos over zijn? Als hij alles heeft gemaakt, dan is het zijn eigen schuld. Als hij niet alles heeft gemaakt, dan moet hij blij zijn dat de zaak nog reilt en zeilt. Dus een toornige God.

Dan een naijverige God. Dat vind ik ook zoiets. Kijk eens, als je weet dat alles ten slotte deel van je is, deel is van je macht, dan zou je als mens toch zeggen: Dan is er geen enkele reden om toornig over te zijn, want iedereen krijgt zijn trekken thuis. Daar zorgt hij zelf voor. Dan is er ook geen reden om naijverig te zijn, want per slot van rekening, ze komen ten slotte allemaal bij jou terecht. Je hoeft je niets aan te trekken van de

z.g. concurrentie.

Dan zeggen ze: Onze God is een barmhartige God. Kan God barmhartig zijn? Voor mij een vraag. Ik wil het graag aannemen. Wij hebben allemaal een barmhartige God nodig op z'n tijd. Maar als je reëel bent, dan zeg je: Maar een God die barmhartig is, die zou vanuit zijn wezen moeten handelen op een wijze die wij als barmhartig ervaren. Maar dat zou dan ook betekenen dat hij volgens diezelfde wet op een ander ogenblik onbarmhartig is. Voor die God is het hetzelfde, alleen voor de mens is het een beetje anders. Dus voor dergelijke dingen voel ik niet veel.

Dan vraagt men zich af: Waarom zouden eigenlijk die Goden (want elke God is eigenlijk toch een beetje anders; zelfs Jezus heeft spleetogen in China) zo'n enorm apparaat voor macht nodig hebben? Als God leeft in de harten der mensen, dan heeft hij geen kerk nodig. Een God die een kerk nodig heeft, leeft niet in de harten der mensen, anders heeft hij geen bouwwerken nodig.

Als ik zie dat er overal, vanaf het verste verleden, heilige plaatsen zijn geweest, tempels en heilige tuinen, heilige wouden, dan zeg ik: God is eigenlijk een soort attractiepark geweest in het verleden. Dat is hij eigenlijk nu nog. De mensen gaan naar Rome om lekker te eten en om de Paus te zien. Zoals de mensen, die het niet kunnen betalen naar Artis gaan om patat te eten en de apen te bekijken. Ik weet, dat het een beetje onfatsoenlijk is om het zo te zeggen. Maar waarom zouden we nu net doen alsof het wat anders was.

God als eerste begin is een aanvechtbare these, al is het maar omdat er geen andere verklaring mogelijk is. De God, die in het begin is, is degene met wie en uit wie alle dingen die er bestaan - elk sterretje, elk kosmisch stofje, elk magnetisch veldje, alles wat je je maar denken kunt - is voortgekomen. En dan is er op een planeetje zoals de aarde toevallig ook nog zoiets ontstaan als leven. Dat is ook weer een deel van die God, want het is deel van de functie. Als alles uit Hem is voortgekomen, dan ook dit.

Dan zeg ik niet dat God de mens heeft geschapen. Ik zeg, dat door de wetmatigheden, die in de goddelijke structuur als geuit in het begin van de schepping, de mens mede is ontstaan. Dan is de mens niet meer of niet minder dan een vlo of onverschillig welk ander laag levend wezen. Het verschil tussen een amoëbe en een mens is dan eigenlijk gelegen in de complexiteit van de mens; een complexere schepping, verder niet.

Dan kan ik aan die God dus ook niet alle kwaliteiten en eigenschappen toeschrijven. O zeker, alles wat ik aan hem toeken zal ik er in kunnen vinden. Maar dat komt, omdat ik vanuit mijn standpunt kijk. Dat is hetzelfde als een kleurenblinde naar de regenboog kijkt. Hij zegt: Wat staat er een mooie grauwe streep in de lucht.

Een dergelijke God is ook niet iets tot wie je kunt bidden. Ik vind het trouwens een van de krankzinnigste dingen. Er zijn een paar godsdiensten die zeggen: God is alwetend. En omdat God alwetend is, gaan ze hem nog een keer vertellen wat ze verwachten dat hij zal doen. Hij weet dat toch wel. En als hij het niet wil doen, doet hij het toch niet. Dus waarom zou je bidden?

Bidden is voor jezelf goed. Natuurlijk. Het is voor jezelf een manier om je te bezinnen op ergens een vreemde bron van het bestaan, op de raadselen van je eigen zijn, de tegenstellingen die je in je wezen steeds weer constateert. Daar is bidden goed voor.

Als je gedachten stuurt naar een ander, dan zijn gedachten krachten. Ze hebben invloed; dat is al bewezen. Gedachten kunnen worden overgebracht. Als je met vriendelijke intenties aan een ander denkt, dan zal dat de ander zeker niet schaden. Als ze aan ons denken in onze wereld, dan is het

soms heel gezellig behalve als ze beginnen te zeuren van: wat mis ik je zo. Ik kan me begrijpen dat ze ons zo missen, maar waarom komen ze ons dat vertellen. Laten ze liever zeggen: Laten we verder gaan en toch het contact met elkaar bewaren. Dat is veel beter.

Neemt u mij niet kwalijk, de rellerige omgeving op aarde is voor mij iets waaraan ik al enige tijd ontwend ben, ofschoon ik u in de komende tijd weer vele malen zal moeten ontmoeten. Ik wil hiermee reeds mijn condoleanties uitspreken, maar u zit eraan vast, althans wanneer u komt luisteren.

Een God die in ons is, die deel is van ons wezen, is eigenlijk al wat wij zijn. Alleen, wij weten het niet. En omdat wij dit niet weten en toch graag aanvoelen dat er iets bestaat waaraan wij verwant en mee verbonden zijn, maakt dat mijn God. Maar deze God die wij althans in zijn beeld en gelijkenis zelf fabriceren, kunnen wij toch moeilijk aan anderen als een kosmische waarde opleggen.

Wij kunnen ook niet beweren dat wij de enige weg hebben gevonden. Het is typisch, er is maar één weg en die moeten we gaan. En als je nu lang genoeg die weg gaat, dan vergaat de wereld. Dat kun je zien uit de ontwikkelingen van de laatste tijd. In naam van God zijn al meer vernietigingen aangericht dan er in naam van de duivel ooit tot stand zijn gebracht. Dat is heel eigenaardig. Waarschijnlijk omdat de meeste mensen bang zijn voor de duivel maar denken dat ze het met God wel op een akkoordje kunnen gooien.

De God waarmee je leeft, is een persoonlijke God. Daar heb ik geen bezwaar tegen. Iedereen heeft wat nodig. Per slot van rekening zijn er mensen, die aan hun eigen religieus superbewustzijnsbesef zo verknocht zijn dat ze daar eigenlijk ook aan verslaafd zijn, alleen meer geestelijk dan lichamelijk. Maar daarachter ligt een persoonlijke waarheid.

Als we kijken over de hele wereld, dan zien wij dat God a.h.w. een weerspiegeling is van de mens en diens verwachtingen, diens angsten, diens hoop. Er is een personificatie.

Als je kijkt naar de verschillende Manitoe's van de indianen, dan lijkt het toch wel wat vreemd dat zo'n Manitoe zich dan openbaart in het een of andere dier. De een heeft als symbool van zijn relatie met God een spin. De ander een stinkdier. In die tijd konden ze nog niet in de politiek gaan, anders zou het nog begrijpelijk zijn. Weer aan ander heeft een paard of zelfs een wolk. Soms zelfs dode voorwerpen als een pijl. Dat is dan de medicijn. Dat is datgene wat je in stand houdt, wat je in harmonie houdt met je omgeving.

De Manitoe zelf is eigenlijk een onbestemd wezen; een soort super indiaan. Je hoort en ziet hem eigenlijk niet. Een enkele keer spreekt hij in de harten van de mensen als ze mediteren op een stille plek. De Manitoe kan beleefd worden door middel van verschillende rituelen.

Daarnaast ligt dan altijd ook weer het leven na de dood. Het leven na de dood is gewoon overgaan naar een wereld van altijd groene prairies waar voldoende wild is, waar je kortom kunt leven als God in Frankrijk.

Ga ik nu naar de negers kijken, dan blijkt dat hun goden weer heel anders zijn. Hun goden zijn a.h.w. de heersers over bepaalde soorten en soms over de hele natuur. Ze zijn de bringers van vruchtbaarheid en van de dood. Ze zijn lotsbeschikkingsgoden. Je kunt met die god a.h.w. een worden. Op dat ogenblik ben je een dier dat behoort tot de diersoort van die god. Op dat moment ben je de bringer van de vruchtbaarheid van die god of de voltrekker van het doodsvonnis dat die god in je legt. Het is heel interessant.

Als we dan naar het verleden kijken, u heeft het waarschijnlijk al vaak gehoord, dan zien we b.v. de Egyptenaren. Zij hadden ook een god. Egypte was een door priesters en ambtenaren geregeerde maatschappij. Je had dan eerst de betalers. Steekgeld was daar in het dagelijkse leven ook heel gewoon. Dus moest je eerst betalen. Als je dat had gedaan, dan kon je vanuit de onderwereld de trappen opgaan.

Die trappen bergden dan allerlei gevaren: de leeuwen, de slangen enz. Je kon die allemaal overwinnen als je het juiste woord wist. Dat was dan het ritueel. Zo hoort het nu eenmaal in het hiernamaals. Ga je verder, dan kom je voor een gerechtshof. Die moet er ook zijn. Dat gerechtshof heeft een aantal rechters, die worden bepaald door het aantal goden dat de priesters hebben geaccepteerd.

Daar is dan de melkkoe, de godin van de hemelse genade: Maat. Als nu blijkt dat de schalen bijna in evenwicht zijn, dan gaat ze naar de schaal van de 'goede daden' toe en gooit daar een veer in (kenmerklijk behoort ze tot het goddelijke pluimvee), dan slaat eventueel de zaak door en word je ineens net zo groot als je rechters.

Je staat dan in een wereld waar de landbouw rustig verder gaat, alleen de opbrengst is natuurlijk veel beter. Je hebt geen gebrek aan water. Je hebt geen last meer van ambtenaren. Je hebt alleen maar rekening te houden met de goden.

Als je dan toevallig nog het een en ander wilt weten, dan zijn daar de Hallen van de Herinnering. Daar staan boeken. Als je precies wilt weten wat er in je leven aan de hand is geweest, dan lees je dat even na. Misschien dat je dat ook over je burens kunt doen, maar daar ben ik niet zeker van. Dat is in dat soort hemel nooit geweest, ofschoon er sferen moeten zijn waarin deze 'heilige comedie' nog steeds wordt gespeeld.

Gaan we nu eens kijken in India. Daar vind ik op de achtergrond ook wel de een of andere god. Er is één van wie we niet precies weten wat hij is. Als u mij vraagt wie daar het dichtst bij stond, dan zijn het waarschijnlijk de noordelijke volkeren geweest die overigens een deel van hun wijsheid ook uit India hebben gehaald. Beter gezegd: iets noordelijker uit het gebied dat nu de Gobi is. Daar is namelijk de traditie ontstaan.

Het is de god van de tijd, die wij in een andere vorm weerspiegeld weer terugvinden bij de Grieken en Romeinen. De god die zijn eigen kinderen verslindt (Kronos). Alleen is zijn vrouw het daar niet mee eens en daardoor komt er toch nog een stel goden die op de mensen worden losgelaten.

De mensen in India hebben wel een god. Maar vreemd genoeg zeggen ze: Met die werkelijke godheid hebben we zo weinig te maken. Wij begrijpen dat niet. Dus wat gaan we doen? Wij gaan kijken naar een god die voor ons persoonlijk goed is. Het is een soort hemels kantoor waar verschillende goden achter de loketjes zitten. Wil je vruchtbaarheid, dan ga je naar de een. Wil je leven en rijkdom, dan ga je naar de ander. Voel je je verwant met de dood, dan ga je een praatje maken met iemand die de dood regeert en zo verder. Alweer een menselijke samenleving die is overgedragen op het hemels geheel.

Laten we niet vergeten dat de Chinezen indertijd ook een heel mooie stelling hadden. Zij hadden het over de hemelse keizer. De hemelse keizer was God. Die had dan een verboden stad. Net zoals de keizer op aarde. Hij had allerlei Mandarijnen, net als de keizer op aarde. Hij had zijn ambtenaren die allerlei dingen deden. Dan had hij daarnaast nog de aangrenzende gebieden. Daar woonden dan de Vier Winden. Als de Vier Winden dan gelaten waren, dan had de keizer een bijzonder drukke dag. Hij had dan een receptie en nam hij besluiten over het welzijn der mensheid. De keizer

op aarde volbracht dan een aantal rituelen en tradities waardoor hij zich vereenzelvigde met de hemelse keizer en aan wie hij de macht ontleende om als een goddelijke figuur op aarde dan te doen wat hij leuk vond op kosten van anderen. Tegenwoordig moet je je daarvoor laten kiezen. Hij kon dat zo.

Dat is allemaal mensenwerk. Het vreemde is, dat een god die wordt verkondigd over het algemeen niet alleen wordt verkondigd, omdat hij de verlossing of de bevrijding is of omdat hij bescherming geeft of omdat hij beschermd weer de wraak van andere goden voorkomt. Neen, de god die wordt verkondigd is altijd de god van degenen die de macht hebben. Het wonderlijke is, dat zolang mensen aan dergelijke goden geloven er altijd machten zijn die elkaar bestrijden.

Ik kijk naar de islâm. Zij hebben een god die Allah heet. Waarschijnlijk ontleend aan de Franse taal waar men ook wel opmerkt: A la c'est ça. Deze god is eigenlijk dezelfde god van de christenen en de joden. Eigenlijk zelfs van bepaalde vormen van boeddhisme die toch ook één god veronderstellen. Alleen maken ze zich minder druk over die god dan over zichzelf. Het lijkt mij verstandig. Deze god Allah heeft een bepaalde openbaring gedaan door iemand die sommigen de zoon van God noemen of een God noemen en anderen weer zien als een profeet. Hij heeft ook de wet van God gevonden. Nu is het gekke, dat de essentie van deze wetten bijna gelijk is.

Als we kijken naar de korân zonder de uitleggingen daarvan en we kijken naar het Evangelie zonder de uitleggingen, dan blijkt dat we op een heel groot aantal punten een directe overeenstemming hebben en dat de afwijkingen eigenlijk zeer gering zijn; eerder formuleringen aangeleund tegen de sociale omstandigheden in de tijd van de verkondiging dan dat ze werkelijk een essentie van anders-zijn inhouden.

De islâm is in strijd geweest en in feite weer in strijd met het christendom. Waarom? Ik vraag mij dat af. Ik kan daar geen verklaring voor vinden, zomin als ik een verklaring kan vinden voor het feit dat sommigen zich democraten-vertegenwoordigers noemen; vertegenwoordigers van de vrije wereld. Zij zijn dan in strijd met de socialisten, die dan weer de vertegenwoordigers zijn van de plan-maatschappij. Ten slotte gaat het hier alleen maar om systemen, maar beide beweren dat ze voor het geluk van de mens opkomen. Als je het geluk van de mensen moet nagaan, dan moet je de verschillen die je hebt samen delen en dan kun je een eind verder komen.

Zo is het natuurlijk niet. Neen, wij hebben een verschil en daardoor hebben we ieder een eigen voertuig. Dan kiezen we een heel smalle weg uit en gaan we met een razende snelheid in de richting van de ander rijden. Die ander is ook niet gek. Hij zegt: Ik laat mij niet overbluffen. Hij gaat steeds sneller rijden. Weet u wat er dan gebeurt? Als er een botsing komt, dan komt er of een aan de kant van de weg als hij toch bang is geworden. Of het is 'bom' en dan is er niets meer van over. Zo gaat dat.

Als ik dat allemaal zo bekijk, kan ik alleen maar zeggen: God is de schepping van mensen die bewust of onbewust macht over anderen begeren. Er is wel een God, maar die doet aan al die dingen niet mee. Al die vormen en wetten zijn allemaal bijkomstigheden.

Als u werkelijk iets wilt zijn, werkelijk iets wilt doen - u wilt b.v. iemand genezen of u wilt op een bepaalde manier verlichting krijgen - beroep u dan maar op de kracht die in u woont. Als je dat met vol vertrouwen doet, dan behoef je daar niet eens over na te denken. Het praten gaat vanzelf. Waarom moet je dan hele rituelen gaan afdraaien? Om anderen onder de indruk te brengen? Mij dunkt, dat ze meer onder de indruk zullen zijn van de resultaten dan van al dat gezeur.

Ik vind het schitterend wanneer er een grote plechtigheid is in een enorme kathedraal met honderden mensen die hun hoofddekse van Sinterklaas hebben geleend en dat daar wordt gepreekt en geïnspireerd. Dan denk ik: als jullie nou één dode zouden opwekken, of de mensen hem leuk vinden of niet, dan heb je veel meer bereikt.

U vindt het waarschijnlijk vervelend dat ik op deze manier praat over godsdienst. Ik blunder ook maar in deze cursus binnen. Frankrijk hebben ze al gehad. Dat zou dan mijn lievelingsland zijn. Ik heb daar namelijk heel goede wijn geproefd. De goede dingen op aarde die herinner je je nog lang.

Als het zo is dat er een God is, dan is die God voor ons een kracht die in onszelf woont. Anders kan ik de vraag: wat is God? niet beantwoorden. Als die God een kracht is die in ons woont, dan moet hij door ons tot uiting kunnen komen. Daar heb je geen middelaars en bemiddelaars voor nodig, geen nevangoden, geen heiligenschaar, geen zaligen, geen wetgeleerden, niets.

Die kracht in ons is ook een deel van God. Wij kunnen daar iets mee doen. Dan is dat het beste dat we tot stand kunnen brengen. Dan is al het andere overbodig. Daarom zeg ik: God is de ongeweten kracht die in ons woont. God is het onbegrepen werken dat deel uitmaakt van ons bestaan.

Hoe we daaraan vorm geven, is onze zaak. Maar het is altijd een persoonlijke God. Een werkelijke betekenis kan ons godsbeeld eerst krijgen, als we uit dit godsbeeld ook een kracht kunnen wekken. Een kracht, die ook buiten ons kenbaar is, zodat we God beleven in de werken die we zelf tot stand helpen brengen.

Eventuele klachten over dit onderwerp kunt u tot de voorzitter richten. Dan heeft u samen wat om over te praten. Eventuele waardering zult u hopelijk omzetten in een poging om een beroep te doen op die innerlijke kracht die in u leeft zonder rituelen, zonder al teveel verklaring en diepzinnigheden, maar met een spontaan beleven daarvan en werken daarmee.

x U zei: Zoek het in jezelf. Er is een goddelijke kracht in je die geen woorden behoeft. De godsdienstige literatuur geeft duidelijk een bepaalde richting aan. Mijn vraag is: Waarom dan die H. Geschriften? Ze geven een weg aan die niet door een mens is verzonnen.

- Daar kan ik u een heel eenvoudig antwoord op geven. Als u van de een of andere grote firma een reclamefolder krijgt, dan staat daar heel duidelijk in dat het product van deze firma om vele redenen beter is en daarom verkieslijker dan alle andere producten en dus ook meer dienstig voor de doeleinden waarvoor u het zoudt kunnen gebruiken. Maar er zijn duizenden fabrieken over de hele wereld die over hun eigen product allemaal enigszins anders soortgelijke dingen schrijven. Wat is de werkelijkheid? Dat het product, mits goed vervaardigd, onder bepaalde omstandigheden bruikbaar en nuttig kan zijn.

Als u alle godsdienstige geschriften neemt, dan heeft u te maken met de propagandageschriften (neemt u mij niet kwalijk dat ik het zo zeg) die voor een bepaalde richting maar ook voor een bepaald begrip van uitverkorenheid en macht zelfverheffing preken. Daarbij gaan die steeds uit van al datgene wat reeds door anderen is gezegd en is aanvaard. Zo zijn ze geworden tot een uitermate complexe materie die zich gedraagt als een wetenschap zonder daarbij toe te geven dat de kern van die wetenschap

is gelegen in iets waarvan ze in feite niets afweten en waarvan niets feitelijk bewijsbaar is. Dat is de grote moeilijkheid.

Als we kijken naar de bijbel, dan kunnen wij een aantal historische verhalen daarin aanwijzen. Maar we kunnen niet aantonen dat daarmee eveneens is bewezen dat alle verhalen die de verschillende profeten hebben verteld door God zijn gegeven en geïnspireerd.

Als we kijken naar de korân en we zien de regels en wetten die daarin staan, dan kunnen we heel goed zien dat hierin een begrip zit van menselijke waardigheid, van persoonlijke mogelijkheden, noodzaken en verplichtingen. Maar als we dat allemaal vertalen, dan zeggen ze: Mohammed heeft een godsbeeld gehad dat eigenlijk een zekere sociale orde inhield. Maar hij heeft helemaal niet datgene gezegd wat de latere oelama's, de wetgeleerden, daarvan hebben gemaakt. Met anderen woorden: ook de islâm is zeer sterk vervreemd van de oorspronkelijke, toch weer directe regels die in de soera's van de korân staan opgetekend. Datzelfde kan ik u zeggen voor de Upanishades die ook niet te begrijpen zijn, tenzij deskundige uitleg volgt van mensen die daarin het beeld hebben gezocht van hetgeen voor hen belangrijk was en dit ten slotte verder hebben beredeneerd.

Uit het boeddhisme wordt heel duidelijk dat de eenvoudige weg van de Gautama Boeddha, Siddarta, is vertekend door allerlei mensen, die in hun eigen filosofieën, hun eigen behoefte, hun eigen denkwijze daaraan hebben toegevoegd. Met andere woorden: De weg, die de Heilige Boeken schijnen te wijzen en die in de godsdienstige Geschriften zo sterk de nadruk krijgen, zijn meestal niet eens met zekerheid af te leiden uit de oorspronkelijke geschriften die heilig verklaard zijn en waarop men zich beroept.

Wanneer men deze heilig verklaarde of door God gegeven geschriften dan verder onderzoekt, dan komt men tot de conclusie dat ze vele tegenstrijdigheden en vaak historische vervalsingen bevatten. Kortom, dat ze niet helemaal homogeen zijn en zeker niet die volmaaktheid bezitten die we toch van een goddelijk werk als mens zouden mogen verwachten en ook als geest menen te moeten eisen. Daarom ben ik zo vrij geweest om, ofschoon menigeen mij dat weer kwalijk zal nemen, te spreken over al deze religieuze geschriften en schrifturen als propagandalectuur van een bepaalde firma. Ik hoop, dat het duidelijk is.

- x Het dagende Niets van het boeddhisme is dat ook een soort godsbeleving?
- Het is een voorstelling van een godsbeleving die is gebaseerd op de erkenning, dat een mens nooit tot een godsbeleving kan komen, omdat hij mens is. Zodat eerst de mens die niet meer mens is, althans niet bewust, tot een beleving kan komen van dat wat werkelijk is, maar deze werkelijkheidsbeleving weer niet kan omzetten in een menselijke waarde. Wat trouwens ook uit de verschillende geschriften van de Boeddha blijkt, o.a. zijn lering van Manipur (?). Daarnaast ook in enkele van zijn toespraken in het klooster van de Drie Bomen heel duidelijk maakt: Alles is zoals jij het ziet. Maar je kunt de werkelijkheid niet zien, omdat je blind bent voor de werkelijkheid.
- x Zullen dieren zich ook druk maken om een godsbesef?
- Neen, want die leven uit God. Dan komen de mensen erbij en zeggen: Dat is instinct. En zo stinkt de mens erin als hij dieren misacht, omdat het dier op een andere wijze zijn waarheid belooft dan een mens.
- x Heeft elke mens een eigen godsbeeld?
- In feite maakt elke mens zijn eigen godsbeeld, dat is volkomen waar. Dat is misschien ook wel goed dat wij dit beseffen, want dan hebben wij

niet meer de brutaliteit om de godsvoorstelling van het godsbeeld aan de onze te willen aanpassen.

Ik besluit met u toe te wensen dat in de komende tijd u tot die persoonlijke godsbeleving kunt komen waardoor een goed en gelukkig nieuwjaar voor u niet meer belangrijk is, want u draagt het in uzelf.

- 5 -

U heeft kennis gemaakt met iemand, die pas is toegetreden tot het sprekerskorps in de Nederlandse taal. Ik geloof wel dat u hem een geestelijk applaus heeft nagezonden, zij het hier en daar met enige twijfels op de achtergrond.

INWIJDINGSSCHOLEN.

Een inwijdingsschool is over het algemeen een school waarmee je de mens probeert te brengen tot een vervreemding van zijn eigen ik-beeld. Zolang je een definitieve voorstelling hebt van jezelf, van wat je bent, van wat je aan rechten en plichten bezit, zul je niet kunnen doordringen in een grote werkelijkheid.

Elke inwijdingsschool heeft op haar eigen manier altijd geprobeerd om de mens los te scheuren uit al die dingen waarmee hij toch verbonden is. Het is de ene keer een weg die je aflegt. Je gaat naar een leermeester toe, totdat je het gevoel hebt dat hij je niets meer kan leren. Je gaat verder, je vindt weer een tweede leermeester enz. Meestal kom je dan daar weer terecht vanwaar je bent vertrokken.

In andere gevallen leef je in afzondering. Je wordt helemaal geïsoleerd. Het enige dat je eigenlijk moet doen, is jezelf beheersen en leren om zelf zover te denken dat niets wat er gebeurt je nog kan beroeren. Er is zelfs een inwijdingsschool geweest waar men b.v. de hand in het vuur moest steken, waar men stokslagen moest verduren en wat dies meer zij. Soms waren die scholen nog tamelijk duur. Je moest veel meebrengen aan geestelijke of stoffelijke bagage om daar bij te kunnen behoren. Dus eigenlijk heeft men in die scholen vaak enorme kosten gemaakt om zich te laten aframmelen. Maar het feit, dat je daardoor gaat leven in een wereld waarin je alle dingen gaat beleven als echt en niet alleen maar jezelf, is erg belangrijk.

Bijna elke inwijdingsschool kent ook haar eindriten waarin een groot gedeelte van het gebeuren zich afspeelt in de geest van degene die wordt ingewijd. Of dit nu gaat bij eenvoudige inwijdingen zoals b.v. in de tempel van de zeegod in een bepaalde stad aan de Middellandse Zee waarbij je de illusies van gevaar moest overwinnen en dan nog de zelfbeheersing kennen om de eindfase te bereiken. Of dat je terecht komt in allerlei situaties waarin je wordt begraven of in eenzaamheid wordt geconfronteerd met je obsessies en toch weer je geestelijke gezondheid moet terugvinden (je innerlijk evenwicht) om dan als ingewijde naar buiten te gaan.

Er zijn scholen geweest waar men in een soort trance allerlei dingen moest overwinnen. Meestal is dat dan gebaseerd op de elementen, die men

vroeger zag als de basisbestanddelen van het geheel van de schepping. Iemand moest leren door de lucht te gaan, de winden te overwinnen. Hij moest leren door het vuur te gaan. Hij moest leren over de wateren te lopen. Hij moest leren de aarde te beheersen.

Al deze scholen met al hun verschillende benadering hadden eigenlijk maar één doel: een mens zover te brengen dat hij kan loskomen van alle stoffelijk vastgelegde dingen. Dat is geen filosofie. Het is ook geen godsdienst. Het is eigenlijk een uitstijgen boven al deze dingen naar een waarheid.

Denkt u niet dat dat alleen heeft plaatsgevonden in heidense beschavingen. Als wij denken aan bepaalde disciplines van de Jezuïten, bepaalde dingen die Franciscaner- en Dominicanerkloosters hebben gekend, sommige tot kort voor deze tijd, dan zien we dat men uitgaande van een bepaald religieus denken er toch ook naar streeft om helemaal los te staan van alles, van alle geloof. Alleen zijn met de werkelijkheid, alleen zijn met de waarheid. Geconfronteerd worden met jezelf en door het aanvaarden van datgene wat je omtrent jezelf ziet en erkent deel te worden van een totaliteit.

Ik weet dat heel veel is gesproken over inwijdingsscholen in deze en andere cursussen. Ik zal u niet vermoeien met allerlei ritens zoals die in verschillende tempels hebben plaatsgehad. Dat heeft weinig zin. Misschien mag ik wel dit zeggen:

Een mens is nooit alleen zichzelf zoals hij zich vandaag kent. Hij heeft vóór die tijd vormen gehad. Hij draagt in zich, zij het opgeborgen nog in het zaad van de tijd, allerlei figuren, gestalten die hij later eens zal zijn. Wat op het ogenblik tot uiting komt is maar een klein deel van een langdurige continuïteit. Als je kunt loskomen van dat beperkte ik-gevoel, dan word je natuurlijk geconfronteerd met al die andere fasen die het ego heeft doorgemaakt op aarde of op andere werelden, misschien in geestelijke sferen en werelden. Het aanvaarden van deze totale persoonlijkheid maakt een eind aan de eenzijdigheid en onevenwichtigheid die het stoffelijke bestaan normalerwijs met zich brengt.

Ook in geestelijke sferen probeert men vaak inwijdingen te krijgen. De moeilijkheid daarbij is, dat je persoonlijk een betrekkelijk grote inhoud moet hebben. Je kunt namelijk alleen beantwoorden aan alle impulsen die je bereiken, als tenminste de basis daarvan ook voor jezelf bestaat. De grootheid van het werkelijk ego dat je bent, betekent deelworden van een gebeuren en niet meer alleen iets zijn temidden van een gebeuren. Het betekent een functie hebben die de tijd overbrugt, maar die ook werelden samenvoegt tot één geheel.

De inwijdingsschool probeert je duidelijk te maken hoe je deel bent van een kosmisch patroon dat buiten de tijd bestaat. De manier waarop je het beleeft, zal iedereen anders uitdrukken, want iedereen heeft natuurlijk zijn eigen vertaling van het beleven. Het beleefde kan niet werkelijk worden omgezet in menselijke begrippen zonder meer; het bevat teveel. Maar wie de inwijding heeft doorgemaakt, leert ook te zien dat een ander een complex is van velerlei levens, van allerlei ontwikkelingen en gebeurtenissen. Dat het niet alleen gaat om datgene wat er vandaag is, maar dat vandaag in zijn gebeuren, in de problemen van die persoonlijkheid gelijktijdig het resultaat is van een verleden, maar ook de voorafschaduwning van een toekomst.

Men zegt wel eens: een ingewijde verenigt alle werelden met elkaar. Een ingewijde, zegt men, loopt met zijn voeten op de stoffige landweg op aarde en loopt met zijn hoofd in een wereld van de geesten. Langzaam trekken de spookgestalten voorbij van allen die beide toestanden voor zichzelf nog niet hebben kunnen waarmaken. Daar is iets voor te zeggen. Want de ingewijde betreft natuurlijk de geest, de geestestoestanden, de onevenwichtig-

heden van de geest evenzeer in zijn beschouwing van het gebeuren als hij dat met de zuiver stoffelijke omstandigheden doet. Ja, wat meer is: juist daardat hij kijkt naar het geheel overziet en begrijpt hij dingen t.a.v. het heden die de persoon zelf onbekend zijn.

De ingewijde die op aarde werkt is eigenlijk bezig om richtingwijzers uit te zetten. Hij probeert iedereen een weg te tonen waar langs deze persoon (niet iedereen maar deze persoon) verder kan komen op weg naar dit grotere begrip, deze veelomvattende wereld, deze werkelijkheid die minder aan veranderingen onderhevig is. Gelijktijdig brengt de ingewijde een begrip mee van de geestelijke wereld. De werelden van geesten, van overgeganen, de werelden waarin andere bewustzijnsvormen leven die soms wel, soms niet op aarde invloed uitoefenen. Hierdoor overziet hij het gebeuren veel beter. Hij kan de mensen helpen om zich in dat gebeuren beter en vollediger te bewegen dan zij zich zonder dat zouden doen.

Op het ogenblik zijn er heel veel inwijdingsscholen vastgelopen op bepaalde rituelen in een bepaald denken. Dat is niet erg, want ze kunnen iedereen in ieder geval door de fase van de betreffende klas heen helpen. Maar er komt een ogenblik, dat je verder moet gaan en als je dat niet kunt en durft, dan heeft de inwijdingsschool verder geen zin. Maar tevens heeft men in het leven een aantal tendensen geschapen waardoor steeds meer mensen op zoek gaan naar een andere waarheid, een andere werkelijkheid.

De inwijdingsschool van vandaag is geen geheim meer. Ze is de toevalligheid geworden van een enkel woord dat je hoort, een ontmoeting met een persoon, een ontmoeting misschien met een ingewijde die je als zodanig niet eens beseft. Daarnaast gebeurtenissen die je wijzen op delen van je persoonlijke werkelijkheid. Wat eens was weggestopt ergens in de woestijn of in de bergen is nu iets geworden dat zich heeft verdeeld als een fijnmazig net over de gehele wereld. Daarom moet je in deze tijd ook niet meer teveel zoeken naar de inwijding volgens één bepaalde letter of wet.

In je leven komen voortdurend gebeurtenissen voor die je, als je ze maar wilt begrijpen, helpen om het geheel beter te doorzien. Je eigen vooropgezette meningen kunnen heus wel goed en belangrijk zijn, maar ze zijn te benepen, te beperkt.

De inwijdingsschool die het leven is geworden op het ogenblik en nog enige honderden jaren zal blijven, brengt de mens ertoe zichzelf te zien als deel van een geheel. Zichzelf te beleven niet meer als een persoon, maar eerder als een uiting van een groter geheel.

De innerlijke beleving, de innerlijke ontmoeting die daarbij een rol speelt is eigenlijk alleen maar een aanvulling. U zult soms dromen hebben of uittredingen meemaken die voor u een grote betekenis hebben. Dat wil nog niet zeggen, dat ze honderd procent waar zijn. Want u kunt ze niet helemaal onthouden, helemaal vertalen in menselijke termen. Maar ze helpen u om zelfs in uw stoffelijk leven en denken een beheersing te krijgen over uw emoties.

Wanneer iemand klein-ingewijde werd in een van de inwijdingsscholen, dan betekende dat, dat hier een mens was ontstaan die niet alleen een grotere wereld kon beseffen, maar die gelijktijdig zijn evenwicht te allen tijd wist te bewaren. Iemand die in staat was om in plaats van de ander en het andere te treden, dit voor zichzelf volledig op te nemen en dan vanuit zichzelf de juiste richting voor het waargenomene en niet alleen volgens de eigen mening tot stand te brengen.

In de inwijdingsscholen worden soms wetten verkondigd die voor de moderne mens wat erg hard zijn. Zo is een van de leringen van een oude inwijdingsschool: 'Het lijden is een onveranderlijk en noodzakelijk iets, want eerst door het lijden wordt de mens geconfronteerd met zijn denkbeel-

den, zijn behoeften en zijn wensen. Wie deze niet beseft, kan niet verder gaan.'

Over oorlogen en geweld wordt gezegd: 'Als de mens niet verandert zonder geweld, dan zal het geweld hem dwingen zichzelf te veranderen. En dan heeft hij de keuze tussen de bewuste mens en het dier.'

Er is een andere inwijdingsschool die - aanhakende bij bepaalde opvattingen - zegt: 'Degene die een wijze zou kunnen zijn en dat niet wil worden, wordt in het volgende leven een kakkerlak. Want wie uit zijn eigen wijsheid met hard schoeisel over het leven van anderen is gewandeld, zal dan ontdekken wat het is om verpletterd te worden door 'n onverwachte voetstap.' Het is een mooi beeld, Maar zit daar niet iets waars in?

Kijk, wanneer u leeft vandaag de dag en u ziet dat alleen als een uzelf handhaven in een maatschappij of het veranderen van de dingen volgens uw eigen inzicht, dan kunt u wel veel weten en misschien zelfs veel begrijpen, maar u ontkomt er niet aan uzelf aan anderen op te leggen. Maar als u leert zien wat de ander is, hoe de ander denkt, dan zult u nog steeds uzelf blijven, maar u zult niet meer afgaan op uiterlijkheden. U zult de innerlijke samenhangen zien en beseffen wat uw eigen betekenis temidden daarvan is. U kunt in uw wereld veel meer zijn. U kunt van uw wereld veel meer maken, als u leert datgene wat u bent te delen met datgene wat al het andere is. Het klinkt misschien vreemd, als je dat zo zegt.

Stel u eens voor dat er een aantal mensen zijn die alleen deze situatie kennen en die daardoor zich bewust zijn van de continuïteit van het bestaan, dan kan er geweld zijn en zullen zij misschien in dat geweld ingrijpen om anderen te helpen, om anderen te redden, om datgene mogelijk te maken dat zonder hun offer, hun ingrijpen niet bereikbaar zou zijn. Maar als de een daartoe besluit, dan weet de ander waarom het gebeurt. Er is een wederkerigheid ontstaan, zodat ieder ander in feite datgene continueert wat in de een stoffelijk is geëindigd en nu in een geestelijke vorm verder gaat.

Ingewijden zijn wezens, die ook nu aanvoelen wat in een ander leeft en die daardoor hun reacties niet alleen afstemmen op datgene wat onmiddellijk en kenbaar rond hen gebeurt, maar die mede worden gedreven door datgene wat misschien duizenden kilometers verder met een andere ingewijde is gebeurd en die daardoor alles proberen samen te brengen onder één noemer, samen te brengen in een eenheid, in een berekenbaarheid, in een begrip.

Elke inwijdingsschool hanteert haar eigen symbolen. Als wij denken aan een oude Egyptische inwijdingsschool, dan zien we dat de sporen van de jakhals in de woestijn uitermate belangrijk zijn in de symboliek die men gebruikt. Letterlijk wordt geleerd: 'Wanneer je de sporen van Anubis volgt in volharding, dan zul je in de droogste woestijn water ontdekken.' Het is heel eenvoudig gezegd, maar het betekent gewoon: Als je eenmaal tekenen ziet, dan moet je die volgen. Want het volgen van die tekenen, zelfs als het even lijkt of je het haast niet kunt, impliceert dat je de middelen vindt om meer en beter te worden, om je in een andere wereld bewust te worden.

In weer een heel andere benadering spreekt men over 'de spiegel der tijd'. Men zegt: Er is een grot. Daarbinnen bevindt zich een grote spiegel. Als je daar vóór gaat zitten, dan zie je het verleden en je ziet de toekomst. Maar als je die spiegel neemt als een soort beeldbuis waarop het gebeuren zich zal projecteren als een weerkaatsing waardoor je een ogenblik jezelf verliest, dan gaat inderdaad de spiegel je vertellen wat er in je leeft. En wat er in je leeft is niet alleen je verleden, maar ook de toekomst en de samenhang daartussen.

Er bestaat een tempel die een dergelijke spiegel heeft, alleen werkt ze niet.

Een ander spreekt weer over De Put, die de kern van de wereld is. Het lag in de buurt van het huidige Pakistan. In dit klooster is een put die door de hele aarde gaat. Als je daar een boodschap in gooit, dan passeert die de gehele onderwereld. Zo kun je een ieder, die in de onderwereld vertoeft een boodschap zenden. Maar als je je geest omhoog richt, dan kun je opstijgen tot achter de wolken. En opstijgende achter de wolken kun je spreken met de engelen of de deva's. Zo zijn wij door wat we zijn de verbinding tussen onder- en bovenwereld. Het is een mooi verhaal, maar wat zegt de werkelijkheid?

De onderwereld is het onbewustzijn, het opgesloten zijn in jezelf. De hemelwereld is de wereld van het open zijn, het deel zijn van, dus het verliezen van een deel van jezelf. Daartussen is de wereld van de mensen waarin je probeert jezelf te zijn en voortdurend wordt gedwongen het beeld van jezelf te herzien door datgene wat er om je heen gebeurt. Als wij nu zeggen dat je die drie werelden verenigt, dan zeggen we in feite dat je zo groot bent geworden dat je in staat bent om vanuit de chaos te reiken tot de perfecte vorm; dat je in staat bent om vanuit het onbegrepen begin te reiken tot het einde waarin het begrip de enige blijvende bereiking is. Je maakt met die symbolen een mens wel degelijk duidelijk wat hij in feite is.

Er zijn heel veel dingen die een beetje belachelijk zijn. Als we denken aan de Tibetanen, die zich opsloten in een hut en soms jaren in het donker verbleven omdat ze wilden leren vliegen, dan denk je ook: ze hadden beter de KLM kunnen nemen. Er waren natuurlijk ook mensen die deden alsof ze zweefden of vlogen. In werkelijkheid ging het er gewoon om te leren je geest uit te zenden. Want je bent meer dan je lichaam. Je neemt meer waar. Je kunt veel meer aanvaarden, meer leren dan je lichaam. Om dat te kunnen moest je ook nog bepaalde proeven hebben afgelegd.

Nemen we de eerste proeven van dergelijke monniken in de tantrische kloosters. Zij werden, nadat ze bepaalde dingen hadden geleerd, naar buiten gestuurd in de nacht waar geesten en verscheurende dieren heetten rond te waren en zij kregen de opdracht zichzelf als voedsel en als offer aan de dieren en de zwervende geesten aan te bieden. Dat klinkt natuurlijk krankzinnig, maar u moet begrijpen dat u in deze gedaante niet belangrijk bent. En dat daarom de vrees voor alles wat deze gedaante bedreigt dwaasheid is. Pas dan kun je verder gaan en kun je leren hoe je je geest moet uitsturen.

Dan komen daar allerlei praktijken bij die vooral in het westen nogal eens verkeerd begrepen zijn. Bijvoorbeeld helderziendheid. Het activeren van het Derde Oog. Dat gebeurde inderdaad wel. Het was een soort ritueel waarmee iets werd bevestigd.

Het Derde Oog was het vermogen van de mens om zich af te sluiten voor het heden en zich gelijktijdig bewust te blijven van het zijnde. Hierdoor kon hij het zijnde zien als een werkelijke toestand en daarmee weten wat de toekomst zou brengen. Wat het wezen der dingen was. Het zijn eigenlijk allemaal eenvoudige zaken, maar het betekent een enorme strijd om jezelf kwijt te raken.

Kijk nu naar deze tijd en naar de inwijdingen en inwijdingsmogelijkheden in deze tijd. Dan vraag ik mij af: Waarom zoveel mensen zich vastklampen aan denkbeelden, aan theorieën, aan belangrijkheden en bezittingen. Ik geloof, dat het is omdat zij bang zijn voor hetgeen zij werkelijk zijn; dat ze de eenzaamheid, die altijd het begin is van de ontdekking van de eenheid, niet durven aanvaarden, niet durven verdragen. Omdat ze veel liever alleen zijn met een begrip van macht of van betekenis dan dat

zij één zijn, maar daarmee alle begrip van macht en van betekenis verliezen.

Wij kunnen in alle heilige boeken bladeren en we kunnen overal wel gezegden vinden die daarop slaan. In de christelijke maatschappij grijpen we onwillekeurig terug naar datgene wat Jezus heeft gezegd: 'Heb uw naaste lief gelijk uzelf'. Men heeft het dan vertaald in begrippen van zorgen voor een ander. De werkelijkheid ligt echter anders. Hoe kun je iets liefhebben wat je niet kent? Zelfs in bepaalde christelijke inwijdingsscholen in de eerste 300 à 400 jaar van het christendom, betekende het een jezelf verliezen door de ander te herkennen en te erkennen voor hetgeen hij was en te beschouwen als een deel van jezelf. De haasteliefde was niet het geven. De naastenliefde was het deelzijn van God.

In de moderne tijd lijkt mij dit een van de wegen die het gemakkelijkst te begaan is. Werkelijk leren is niet alleen te kijken naar de noden van een ander, maar vooral naar het wezen van een ander en proberen je daarmee een te voelen. Dat lijkt mij de oplossing die in deze tijd enorm veel problemen uit de wereld kan helpen en die tevens de wereld en de mensheid tot ongekende hoogten of tot een totaal nieuwe beschaving (geestelijk en cultureel) kan verheffen.

Ik wil niet eindigen zonder nog een paar gedachten van zeer verschillende inwijdingen hier te citeren. Niet als dingen die u allen als waarheid moet aanvaarden, maar gewoon als dingen die u een keer moet overwegen, die u zich eens moet afvragen.

"Wanneer er een strijd is tussen hemel en hel, wordt hij in onszelf gevoerd. Wij zijn Michaël en Satan tegelijk." (Een christelijke school).

"Er is geen kracht in deze wereld die niet in ons woont. Maar eerst door één te worden met die kracht kunnen wij haar buiten ons manifesteren". (Een Perzische school).

"Als ik niets vrees, kan ik alles doorstaan. Als ik alles doorsta, ben ik geketend aan de enige waarheid, maar ik ben bevrijd van alle illusie". (Een Romeinse school).

"Bezit is de vervreemding van de werkelijkheid. In het niet hebben en toch al genieten zit de eerste ontwikkeling van het werkelijke leven". (Romeinse school die later de orde 'de Cani' heeft voortgebracht).

Veel verder in de oudheid: "Zij, die spreken tot de geesten der voorvaderen, spreken uit zichzelf, maar kunnen zichzelf niet aanvaarden. Zij, die spreken uit zichzelf, spreken ook met de stem der voorvaderen, als ze hun verbondenheid beseffen".

"Er is geen grens buiten de grens die wij zelf trekken. Maar zoals grenzen overschreden kunnen worden, zo kunnen wij de grenzen die wij zelf trekken doorbreken en daardoor leven in een wereld die ons wezenlijk toekomt". (Een zeer hoge Perzische school).

"Als ik mij offer aan het vuur uit de aarde, ben ik één met het vuur van de aarde. Het vuur van de aarde is de bloei en de bloesem. Het is het gebeuren van het leven, de vereniging van leven en dood. Daarom zal ik nooit sterven, als ik deel word van het vuur. Daarom zal ik nooit beperkt leven, als ik deel ben geworden van al wat leeft". (En heel oude

school die stamt uit Midden-Amerika en die lang vóór Jezus' geboorte in een bepaalde school werd onderwezen.

Inwijdingsscholen zijn wegen. Ze zijn niet de bestemming. Maar de bestemming kunnen wij vaak eerst vinden, als wij een weg gaan tot wij een betere ontdekken die voert in de richting waarin wij voelen te moeten gaan.

Met die raad wil ik dan dit onderwerp beëindigen.

--:--

S N E E U W.

Sneeuw, een witte deken die modderig aan je laarzen plakt en menig slippertje doet maken aan iemand, die toch eigenlijk niet zo graag was uitgeleden. En toch, het zijn duizenden kristallen die schitteren in de lucht. Het zijn bloemen van ijs die als veren drijven op de wind. Het is de schoonheid van de natuur die pas haar schoonheid dan verliest, wanneer ze samenkomt met het menselijk verkeer, met de menselijke moeilijkheden, met menselijke strijd.

De sneeuw is een schoonheid die uit de eeuwigheid wordt geboren. De wet van het kristal. De wet van de natuur. Als ze dan in witte lagen over heel de wereld ligt, dan is er altijd weer de mens die rillend zich verplicht voelt om een grens te trekken aan het wit, om smetteloosheid toch weer te vervangen door iets wat beter past bij het eigen zijn, bij de belangen van het mens-zijn.

Denkt u aan sneeuw, denk dan aan een onvergankelijkheid. Want de kristallenbloemen, onder banden al verpletterd, herleven weer in hogere lucht en dwarrelen weer wit naar beneden. Eén vlucht van schoonheid uit kristal geboren.

Zo is het leven. Zo is de werkelijkheid. De schoonheid die op aarde incarneert, verweert, vermoddert en verloedert vaak. Maar denk niet aan wat achterblijft. Denk aan het feit, dat schoonheid altijd herontstaat en dat waar licht in iets ook leeft ~~n~~ nimmer licht vergaat, maar slechts de vorm die het te kort en ook te schaars gedragen heeft.

~*~*~